

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13762,Krag.html>
2021-04-18, 23:07

Krąg

Krąg, wydawnictwo niezależne powołane 15 II 1981 w Warszawie przez Marka Barańskiego, Wojciecha Fałkowskiego, Adama Karwowskiego, Kazimierza Ossowskiego, Andrzeja Rosnera, Małgorzatę Szejnę i Marka Tabina po tym, jak część współpracowników wydawnictwa [Głos](#) na skutek nieporozumień, wynikających przede wszystkim z różnych koncepcji polityki wydawniczej, zdecydowała się na prowadzenie działalności na własną rękę. Nazwę wymyślił A. Karwowski, logo: grafik Stanisław Szczuka. Inauguracyjną książką był 2. tom nieukończonego dzieła Maurycego Mochnackiego "Powstanie Narodu Polskiego w roku 1830 i 1831". Do 13 XII 1981 działalnością kierowali W. Fałkowski i A. Rosner. W pracach Kręgu brali udział także m.in.: Witold Ferens, Stanisław Michalkiewicz, Krzysztof Tołłoczko i Jerzy Targalski. [Spotkania](#) rady, zwanej Monią, odbywały się w mieszkaniu Moniki Natowskiej przy ul. Chłodnej. 13 XII 1981 internowani zostali: M. Barański, W. Ferens, A. Rosner i M. Tabin, co jednak nie doprowadziło do rozbitcia struktury wydawnictwa. Decyzje co do dalszej strategii zapadły 3 dni później na spotkaniu z udziałem: Andrzeja Chojnowskiego, W. Fałkowskiego, A. Karwowskiego, S. Michalkiewicza, Kazimierza i Łukasza Ossowskich, J. Targalskiego, K. Tołłoczki, Waldemara Wysokińskiego i Bogdan Zalegi. Grupa skupiona wokół A. Karwowskiego podjęła się druku prasy („Druk”, „Fakty”, „KOS”, „Replika”, „Słowo”, „Solidarność Narodu”, „Syrenka”, „Tu, Teraz”, „Tygodnik Mazowsze” i „Wola”), pozostali przygotowywali się do wznowienia produkcji książkowej. W II 1982 znalazł się w kolportażu wydrukowany jeszcze w okresie legalnej „S” 5. zeszyt 3. tomu "Najnowszej historii politycznej Polski" Władysława Pobóg-Malinowskiego. Faktycznym szefem Kręgu został wówczas A. Chojnowski, w radzie wydawnictwa znaleźli się Grzegorz Jasiński, A. Karwowski (obaj do końca 1982), Piotr Mitzner, Władysław Ordega (do 1983), K. Ossowski, A. Rosner (zwolniony z Ośr. Odosobnienia w

Jaworzu w IV, zajął się prowadzeniem księgowości oraz kontaktami z zagranicą), M. Szejna (do 1983) i K. Tołoczko (koordynator druku). Dysponowali kilkoma powielaczami oraz tzw. dojściem w Zakładach Techniki Obliczeniowej w Warszawie (do 1985). Część prac intrologatorskich wykonywał Antoni Bołtrusko, właściciel prywatnego warsztatu. Kolportaż opierał się na kilku hurtowych magazynach (prowadzonych m.in.: przez Danutę Darul-Labijak, Zbigniewa Gluzę, Andrzeja Gorczyckiego, Olgę Zienkiewicz, Jolantę Niedziółkę i Michała Spandowskiego). Prace zostały zahamowane przez nieliczne wpadki, w tym 19 XII 1982 drukarni, zorganizowanej w domu Mariusza Dmochowskiego w Popowie, gdzie pracował A. Karwowski, oraz latem 1985, kiedy to doszło do szeregu rewizji; do aresztu trafił K. Tołoczko. Wtedy też A. Chojnowski, przeświadczony o rozpracowaniu struktur przez SB, wycofał się z działalności. Odbudową Kręgu, który już nigdy nie odzyskał dawnej pozycji (w rezultacie wypadł z konsorcjum Funduszu Wydawnictw Niezależnych), zajął się A. Rosner. Od 1986 nad poligrafią czuwali Marek Piekut i Wojciech Zubowicz. Program wydawniczy zakładał publikowanie prac z dziedziny historii i szerzej zaangażowanej humanistyki oraz materiałów źródłowych. W nocy na okładkach książek informowano: „Wydawnictwo Krąg jest społecznym instytutem wydawniczym nie związanym z żadnym ugrupowaniem politycznym. Naszym celem jest publikowanie informacji i opracowań dotyczących dziejów Polski i historii krajów sąsiedzkich, myśli ekonomicznej i społecznej oraz literackich świadectw epoki”. Obok przedruków klasyki w rodzaju "Najnowszej historii politycznej Polski" W. Pobóg-Malinowskiego ukazywały się też dzieła oryginalne: syntezy Andrzeja Alberta (właśc. Wojciech Roszkowski), Krystyny Kerstenowej czy Artura Leinwanda ("PPS. Polska Partia Socjalistyczna 1892-1982"), oraz literatura piękna: krajowe premiery książek Tadeusza Konwickiego ("Rzeka podziemna", "Wschody i zachody księżycy") oraz Marka Nowakowskiego ("Zakon kawalerów mazowieckich"). Bardziej znane przekłady to "Wspomnienia. Fragmenty wspomnień" Nikity S. Chruszczowa, "Wszystko płynie..." Wasilija Grossmana i "Zbyt głośna samotność" Bohumila Hrabala. Istniały trzy redakcje tematyczne: historyczna (na czele z W. Fałkowskim i A. Rosnerem, nast. A.

Chojnowskim), literacka (Piotr Mitzner, przy współudziale W. Ordegi i M. Szejny, Agata Tuszyńska) i socjologiczna (M. Tabin). Literaturą rosyjską zajmowali się: Stefan Bergman, Aldona Jawłowska, Antoni Kamiński i Andrzej Paczkowski. Poza książkami Krąg drukował także pisma, w tym „Krytykę” oraz sporadycznie „Kartę”, „Nową Koalicję”, „Nowy Zapis”, „Puls”, „Silva Rerum” i do 13 XII 1981 „Res Publicę”, także polskie edycje londyńskiego „Aneksu” i paryskich „Zeszytów Historycznych”. Dorobek wydawnictwa to ok. 130 książek i nr. pism. W 1986 szacowano, że w pracach redakcyjnych uczestniczyło łącznie ok. 100 osób, w produkcji – ok. 400, dystrybucji – ok. 1 tys. Wydawnictwo zaprzestało działalności w 1990.

Justyna Błazejowska

[Region Mazowsze, Warszawa](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)